

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ СКЛАДОВІ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПАРТНЕРСТВА

Достатність бюджетних ресурсів держави для повноцінного виконання своїх функцій стимулює до практичної спроби реалізації проектів державно-підприємницького партнерства (ДПП) у різних країнах світу. Успішність таких проектів обґрунтовано у працях Р. Осеї-Кайеї, А. П. С. Чан [6], Й. -Ш. Чоу, Д. Прамудавардхані [4], К. Верхоест, О. Х. Петерсен, В. Шеррер, Р. М. Соесіпто [8] та інших. В реальній економіці привабливість ідеї ще не означає простоту її реалізації, оскільки в значній мірі вона залежить і від наявного інституціонального середовища даної країни. Як показують дослідження саме інституціональні складнощі, пов'язані з ефективністю реалізації проектів ДПП, та розподілу ризиків таких проектів між державою та підприємцями. [7]. Цим визначається актуальність теми та практичне значення для інституціоналізації впровадження цієї практики в нашій державі.

Сучасна теорія суспільного вибору економічного аналізу асиметричних і агентських відносин і теорія ігор дає нове розуміння недоліків бюджетних процесів і джерел провалів уряду. було обґрунтовано в теорії суспільного вибору економічного аналізу асиметричної і агентських відносин і в теорії ігор [9].

Обґрунтовані і детально науково проаналізовані в цих теоріях провали ринку і відносні сили і слабкості двох основних дієвих інструментів координації суспільства – уряду і ринку, сприяло зміні світогляду правлячої еліти розвинених країн. В країнах з розвинутою ринковою економікою ринку і держава з обмеженими бюджетними можливостями стали розглядатися як «інтерактивне партнерство», яке може успішно виробляти і фінансувати різноманітні компоненти результатів державної політики в галузі співробітництва і конкуренції. Легітимність держави в цих країнах визначається способом уміння ефективно підтримувати ці межі, створюючи ефективне інституціональне середовище цього партнерства, особливо це стосується ДПП через активне використання обмежених бюджетних коштів усіх рівнів бюджетної системи. Таке взаємовигідне підприємництво в умовах ринкової економіки побудоване на спільних заняттях та досвіді, яке найкраще задовольняє публічні потреби шляхом відповідного розподілу ресурсів, ризиків та доходів.

Існуюче інституціональне середовище України в цьому напрямі ще не є досконалим, оскільки відмічає, із двох існуючих типів партнерства, тільки договірний тип, упускаючи при цьому інституційний характер ДПП. А саме він характеризується створенням організаційної структури у бюджетній системі з метою спільної інвестиційної діяльності, яка є однією з найважливіших. На думку дослідників розвитку цього партнерства, саме остання має стратегічну спрямованість, метою якої є стимулювання економічного росту [1]. Економічне зростання є визначальним у зростанні саме інвестиційних проектів на основі державно-приватного партнерства і в Україні в нинішніх умовах розвитку економіки Постійна диверсифікація і зміна інструментарію державних органів в ринковій економіці формує «третю силу» в управлінні обмеженими бюджетними ресурсами всіх рівнів. Як показують дослідження формування досконалого інституціонального середовища цього партнерства держави і бізнесу сприяє зростанню соціальної відповідальності приватних корпорацій [2;5].

Подальший розвиток ДПП у фінансовій системі України в умовах утвердження ринкової економіки вимагає зміни ролі усіх груп учасників – у розширенні консенсусу у відношенні до спільної відповідальності інституційних організацій бюджетної системи і їх приватних партнерів в інтересах успішної реалізації бюджетної політики держави, інтересів, які потенційно зачіпають усіх членів суспільства. Якщо говорити про нинішній рівень зрілості громадянського суспільства України, то необхідно відмітити, що його вплив на ефективний розвиток цього партнерства незначний в силу роздробленості, нездатності сформулювати єдину консенсусну думку і відсутність бажання її захищати.

Для економіки України, яка в умовах трансформації та зміни вектору розвитку відчуває потребу в досить великих інвестиціях в інфраструктуру важливим напрямом розвитку ДПП є на основі «ресурси за інфраструктуру», який описує Х. Барма. [3] Успішність його розвитку вимагає створення досконалого інституціонального середовища, яке значно збільшить потоки і приватного капіталу із розвинутих країн, що є однією із ключових особливостей уже сформованої глобальної фінансової інтеграції останнього двадцятиріччя. Глобалізаційні процеси сприяли стихійному формуванню нової складної структури взаємовідносин і неписаних правил прийняття рішень у світовій фінансовій системі, що вимагає від України швидше адаптуватися до процесу глобалізації фінансових ринків через інституціональне упорядкування, погодженість і координацію елементів (суб'єктів) фінансової і бюджетної систем. З досвіду цілого ряду зарубіжних країн можна стверджувати, що в цьому процесі фінансова роль держави залишається дуже важливою, так як приватний сектор не зможе забезпечити усе фінансування, необхідне для інфраструктури секторів ринкової економіки. Для України важливим є збереження максимальної стійкості в умовах намагання нарощувати державні інвестиції швидше чим державні заощадження. Це економічно доцільно, так як ДПП у використанні приватних і державних інвестиційних ресурсів дозволяє не тільки зекономити, за різними оцінками, від 15% до 30% бюджетних витрат, але й забезпечити достатній обсяг публічних послуг гарантованості, якості для широких верств населення.

На основі зробленого аналізу можна зробити такі висновки:

- 1) за роки незалежності слабкість державної політики у сфері ДПП і недосконалість існуючого інституціонального середовища розвитку підприємництва спричинена відсутністю єдиного органу, відповідального за цю сферу в Україні;
- 2) застарілість основних нормативно-правових актів, які стосуються ДПП не сприяють створенню досконалого інституціонального середовища розвитку цього партнерства на основі прозорості, надійності та тривалості стосунків між представниками державного і приватного секторів у рамках партнерських програм.

Список використаної літератури:

1. Майер О. Оценка эффективности бизнеса: Пер. с англ. / М. Мейер. – М.: ООО «Вершина» 2004. – 280 с.
2. Asian Public-Private Partnerships: An Overview of Trends and Innovations / De Vera M., Torio P., Timbang M., Siriban C.. – Asian Institute of Management. Business and Development Research WP 13-002, January 2013. – 46 p. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.aim.edu/files/download/772>
3. Barma H. Rents to Riches? The Political Economy of Natural Resource-Led Development / H. Barma, K. Kaiser, T. Minh Le, L. Vinula. – The World Bank, Washington, 2012. – 259 p. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/seminares/eng/2013/fiscalpolicy.pdf/rajaram.pdf>
4. Chou J. -Sh. Cross-country comparisons of key drivers, critical success factors and risk allocation for publicprivate partnership projects / Chou J. -Sh., Pramudawardhani D. // International Journal of Project Management. – Режим доступу: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0263786314002117>
5. Labatt S. Environmental Finance: A Guide to Environmental Risk Assessment and Financial Products. – New York: Wiley, 2002. – 384 p.: [Електронний ресурс]: Режим доступу: www.barnesandnoble.com/w/enviromental-finance-social-labatt/1102875769;
6. Osei-Kyei, R. Review of studies on the Critical Success Factors for Public-Private Partnership (PPP) projects from 1990 to 2013 [Електронний ресурс] / R. Osei-Kyei, A. P. C. Chan // International Journal of Project Management. – Режим доступу: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0263786315000411>.
7. Teng, T. An Attempt to Apply Vulnerability for Quantifying Risks in Public Private Partnership Projects / Teng T., Li Q., Yuan J., Deng X. // Proceedings of the 19th International Symposium on Advancement of Construction Management and Real Estate, 28 Apr 2015. – 2015. – P. 799-808.
8. Verhoest, K. How Do Governments Support the Development of Public Private Partnerships? Measuring and Comparing PPP Governmental Support in 20 European Countries / Verhoest K., Petersen O. H., Scherrer W., Soeipto R. M. // Transport Reviews: A Transnational Transdisciplinary Journal. – 2015. – Volume 35, Issue 2. – P. 118-139.
9. Ziglar J. Partnering for Value. Structuring effective public-private partnerships for infrastructure. – Deloitte Development LLC, 2009. – 32 p.: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.deloitte.com/assets/Dcom-f>